

Dosar nr. 3ra-287/23
2-19061453-01-3ra-14032023

Instanța de fond: Judecătoria Strășeni, sediul central, judecător – I. Talmaci
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, judecători – A. Minciuna, D. Băbălău, E. Palanciuc

ÎNCHEIERE

17 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de Negura Ana, reprezentată de avocatul Negura Vladislav,

în cauza la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Braduțanu Valentina împotriva notarului public Dragomir Angela și Negura Ana privind contestarea refuzului îndeplinirii actului notarial, anularea certificatului de moștenitor și recunoașterea drepturilor succesoriale,

împotriva deciziei din 25 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău (corectată prin încheierea din 01 martie 2023), prin care a fost respins apelul declarat de Negura Ana, fiind menținută hotărârea din 11 octombrie 2021 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central,

c o n s t a t ă:

La 08 aprilie 2019, Braduțanu Valentina a depus cerere de chemare în judecată împotriva Anei Negura, intervenient accesoriu notarul Dragomir Angela, privind anularea certificatului de moștenitor testamentar din 26 februarie 2019, recunoașterea calității de moștenitor rezervatar, precum și recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunurilor din masa succesorală rămasă după decesul Elenei Braga.

În motivarea acțiunii depuse, reclamanta a indicat că, la 01 aprilie 2005, prin intermediul oficiului poștal, notarul Dragomir Angela a recepționat cererea Valentinei Braduțanu prin care aceasta a confirmat acceptarea succesiunii după decesul mamei sale. Cererea respectivă a fost legalizată de notarul Tarasenco Alexandru, cu sediul în Federația Rusă, regiunea Moscova, cu nr. 4948, la 21 martie 2005.

A indicat că, între timp, procedura succesorală aflată în gestiunea notarului Dragomir Angela a fost suspendată, având în vedere litigiile examinate de către instanța de judecată între moștenitorii defunctei Braga Elena.

Ulterior, la 24 octombrie 2018, reclamanta a depus la notarul Dragomir Angela actele care confirmă gradul de rudenie și actele ce confirmă, că la data decesului mamei sale, reclamanta era beneficiară de pensie pentru limită de vârstă.

Prin scrisoarea notarului Dragomir Angela din 26 noiembrie 2018, reclamanta a fost informată că se poate adresa la notar pentru a primi certificat de moștenitor

legal, fără a fi specificat termenul în interiorul căruia o atare cerere putea fi depusă. Astfel, la 28 februarie 2019, a depus la biroul notarului Dragomir Angela o cerere prin care a solicitat eliberarea certificatului de moștenitor legal la rezerva succesorală în temeiul legislației în vigoare, însă, prin încheierea nr. 58 din 18 martie 2019, notarul a refuzat îndeplinirea actului notarial în partea ce ține de eliberarea certificatului de moștenitor, fiind invocat faptul, că notarul deja a eliberat certificat de moștenitor pentru Negura Ana.

Reclamanta a susținut că certificatul de moștenitor eliberat de notar pe numele Anei Negură, este lovit de nulitate absolută, or a acceptat în termenul stabilit de lege, moștenirea mamei sale, fapt confirmat prin cererea autentificată de notarul din Federația Rusă. A arătat, că nu a renunțat la moștenirea acceptată și nici nu este succesor nedemn, respectiv, cu certitudine beneficiază de dreptul de a-i fi eliberat certificatul de moștenitor și de a beneficia de cota-parte legată din toată averea succesorală.

Reclamanta a evidențiat că este în drept să primească și urma să fie înscrisă în certificatul de moștenitor în temeiul prevederilor legale, refuzul oferit prin încheierea nr. 58 din 18 martie 2019 și întocmirea actului notarial fără a introduce în acesta un moștenitor care îi era cunoscut notarului și tot notarul l-a recunoscut ca moștenitor rezervatar, contravine prevederilor legislației în vigoare. Or, notarul nu a stabilit un termen concret prin care să o oblige să depună o cerere privind eliberarea certificatului de moștenitor.

Prin urmare, reclamanta a invocat că moștenirea a fost acceptată în termen, notarul din start a chemat-o la moștenire, iar ulterior, contrar prevederilor legislației în vigoare, a emis un certificat de moștenitor, fără să țină cont de drepturile și interesele reclamantei.

S-a afirmat, că certificatul de moștenitor legal, eliberat pe numele Anei Negura, este lovit de nulitate absolută, ca fiind în contradicție cu prevederile art. 64 alin. (5) din Legea cu privire la notariat. De altfel, reclamanta a indicat că certificatul de moștenitor testamentar urmează a fi anulat și din motivul comportamentului dolosiv al beneficiarului certificatului, precum și a notarului, or ambele părți cunoșteau că reclamanta a acceptat moștenirea și avea calitatea de moștenitor rezervatar în cadrul procedurii succesurale, însă, la solicitarea certificatului de moștenitor, pârâta a tăinuit acest fapt, inclusiv și notarul a tăinuit acest lucru.

La 14 mai 2019, Braduțanu Valentina a depus o acțiune în contencios administrativ împotriva notarului Dragomir Aliona, terț Negura Ana, solicitând anularea încheierii nr. 58 din 18 martie 2019 privind refuzul îndeplinirii actului notarial și obligarea notarului să elibereze certificatul de moștenitor pentru moștenitorul rezervatar Braduțanu Valentina.

În motivarea acțiunii depuse, reclamanta a invocat argumente similare celor din cererea de chemare în judecată depusă la 08 aprilie 2019.

Prin încheierea din 22 septembrie 2020 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, s-a conexat dosarul civil intentat la cererea de chemare în judecată depusă de Braduțanu Valentina împotriva Anei Negura cu privire la anularea certificatului de moștenitor și recunoașterea dreptului succesoral, la dosarul în procedura contenciosului administrativ intentat la acțiunea depusă de Braduțanu Valentina împotriva notarului Dragomir Angela privind contestarea refuzului îndeplinirii actului notarial.

Prin cererile de concretizare din 29 martie 2021, Braduțanu Valentina a

formulat pretenții față de notarul Negru Oxana și față de Negura Ana, solicitând anularea încheierii nr. 58 din 18 martie 2019, obligarea notarului Negru Oxana să elibereze certificatul de moștenitor pentru moștenitorul rezervatar Braduțanu Valentina, anularea certificatului de moștenitor testamentar din 26 februarie 2019 și recunoașterea calității de moștenitor rezervatar pentru Braduțanu Valentina. În conținutul cererilor respective s-a indicat că, prin ordinul Ministrului Justiției nr. 181/2020 din 15 octombrie 2020, a fost încetată activitatea notarului Dragomir Angela, fiind investit notarul Negru Oxana cu dreptul de a finaliza procedurile notariale sau asistența notarială, a elibera duplicate și informații din arhiva notarului Dragomir Angela predată la păstrare și în gestiune.

Prin hotărârea din 11 octombrie 2021 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, acțiunea depusă de Braduțanu Valentina a fost admisă; s-a anulat încheierea nr. 58 din 18 martie 2019 privind refuzul îndeplinirii actului notarial; s-a obligat notarul Negru Oxana de a elibera certificatul de moștenitor pentru moștenitorul rezervatar – Braduțanu Valentina; s-a anulat certificatul de moștenitor testamentar din 26 februarie 2019 eliberat pe numele Anei Negura; s-a recunoscut calitatea de moștenitor rezervatar a Valentinei Braduțanu din averea succesorală rămasă după decesul mamei – Braga Elena.

Prin decizia din 25 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Negura Ana, fiind menținută hotărârea din 11 octombrie 2021 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat că, în cazul deschiderii unei proceduri succesoriale, notarul are obligația de a stabili cercul succesorilor care au rămas după decesul persoanei care a lăsat succesiunea; de a verifica dacă există testament; de a verifica dacă defunctul nu are succesori din clasa I inapți de muncă; precum și obligația de a elibera certificatele de moștenitor corespunzătoare. Totodată, în cazul în care în cadrul procedurii succesoriale se constată că defunctul are succesori din clasa I inapți de muncă, notarul urmează să constituie o rezervă din masa succesorală în mărime de cel puțin $\frac{1}{2}$ cotă-parte din cota ce s-ar cuveni fiecăruia în caz de succesiune legală și, la eliberarea certificatului de moștenitor (legal/testamentar), să anunțe despre această rezervă și să cheme succesorul inapt de muncă la succesiune, prin eliberarea certificatului corespunzător.

În condițiile speței, s-a constatat cert, că în cadrul procedurii succesoriale rămase după decesul Elenei Braga, notarul a fost informată despre existența testamentului întocmit pe numele Anei Negura, precum și a fost informată despre faptul că există un succesor din clasa I, inapt de muncă, care pretinde la rezerva succesorală. Totuși, deși notarul a fost informată de Braduțanu Valentina despre faptul că pretinde la rezerva succesorală, notarul Dragomir Angela, cu derogare de la cadrul legal aplicabil speței, a decis eliberarea certificatului de moștenitor testamentar, doar pe numele Anei Negura, ignorând dispozițiile imperative ale normei art. 1505 din Codul civil (în vigoare la data decesului Elenei Braga) și dispozițiile art. 64 și 65 din Legea cu privire la notariat.

Potrivit materialelor cauzei, în cadrul procedurii succesoriale deschise după decesul Elenei Braga, intimata Braduțanu Valentina a depus cerere de acceptare a succesiunii, precum și a prezentat toate actele necesare în vederea eliberării certificatului de moștenitor pentru rezerva succesorală, fapt confirmat prin cererea din 01 aprilie 2005, cât și prin cererea din 24 octombrie 2018. Corespunzător, instanța a dedus că eliberarea certificatului de moștenitor testamentar de notarul

Dragomir Angela, pe numele Elenei Braga, s-a realizat cu încălcarea dispozițiilor legale.

Instanța de apel a desconsiderat argumentele apelantei care a susținut, că Braduțanu Valentina nu a depus cerere de eliberare a certificatului de moștenitor pentru rezerva succesorală, or, prin actele din dosarul succesoral se confirmă, că Braduțanu Valentina a depus declarație de acceptare a succesiunii și a prezentat toate documentele solicitate de notar.

Mai mult, instanța a evidențiat că, în scrisoarea notarului Dragomir Angela din 03 octombrie 2018, nu a fost indicat un termen în interiorul căruia urmează a fi depusă cererea de eliberare a certificatului de moștenitor, astfel că această omisiune nu poate fi imputată intimatei, care are o vârstă înaintată. Instanța de apel nu a acceptat nici argumentul apelantei care a susținut că, prima instanță a lăsat fără o apreciere faptul că cererea Valentinei Braduțanu de eliberare a certificatului de moștenitor a fost depusă după eliberarea efectivă a certificatului moștenitorului testamentar, or, așa după cum s-a indicat anterior, la întocmirea și eliberarea certificatului de moștenitor testamentar, notarul era obligat să țină cont de declarația de acceptare a succesiunii depuse de succesorul de clasa I inapt de muncă.

La 17 februarie 2023, Negura Ana, reprezentată de avocatul Negura Vladislav, a expediat prin poștă recursul împotriva deciziei din 25 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, acesta fiind înregistrat la 22 februarie 2023.

În motivarea recursului, s-a indicat asupra faptului că soluția instanței de apel este una eronată din motivul interpretării eronate a normelor aplicabile speței. Recurenta a susținut că Brăduțanu Valentina nu a adresat notarului o cerere privind acceptarea succesiunii la momentul deschiderii acesteia, nu a intrat în posesiunea masei succesoriale, iar toate acțiunile acesteia sunt tardive și contravin procedurii.

Astfel, recurenta a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei decizii noi privind respingerea acțiunii ca fiind inadmisibilă.

La 22 martie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat copia cererii de recurs intimatelor Brăduțanu Valentina și notarului Negru Oxana (f.d. 3, vol. III), însă doar intimata Brăduțanu Valentina au făcut uz de dreptul său de a se expune asupra recursului printr-o referință, pe care a expediat-o prin poșta electronică la 26 aprilie 2023 (f.d. 7-10, vol. III), solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia "Procedura contenciosului administrativ" din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare nu are putere retroactivă.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Instanța de recurs constată că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 25 ianuarie 2023, dispozitivul decizia motivată fiind notificată participanților la proces prin poșta electronică la 26 ianuarie 2023 (f.d. 213).

Astfel, depunerea recursului la 17 februarie 2023 (f.d. 248) este în termen.

Examinând admisibilitatea recursului înaintat de Negura Ana, reprezentată de avocatul Negura Vladislav, completul de judecată îl consideră drept inadmisibil.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din același cod, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne decizia instanței de apel contestată într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Instanța de recurs notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul de judecată accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești

supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul de judecată ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul înaintat de Negura Ana, reprezentată de avocatul Negura Vladislav.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul înaintat de Negura Ana, reprezentată de avocatul Negura Vladislav, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte,
judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă